

BARNKONSEKVENSANALYS ÖRSJÖ

NYBRO KOMMUN

BEGREPP

I en barnkonsekvensanalys kan olika begrepp förekomma. Det talas om barnperspektiv, barnens eget perspektiv och barnrättspespektiv:

- Ett **barnperspektiv** baseras på vuxnas uppfattningar om barnens upplevelser och känslor.
- **Barnets eget perspektiv** innebär att man lyssnar på och tar hänsyn till barnets uppfattningar, upplevelser och erfarenheter av sammanhang och situationer.
- **Barnrättsperspektiv** innebär att vid varje beslut eller åtgärd som rör barn beakta att dess rättigheter enligt barnkonventionen.

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
BAKGRUND.....	4
SYFTE OCH MÅL.....	5
STYRDOKUMENT.....	5
GENOMFÖRANDE.....	6
METODIK.....	6
Barnkonsekvensanalys för: ÖRSJÖ.....	8

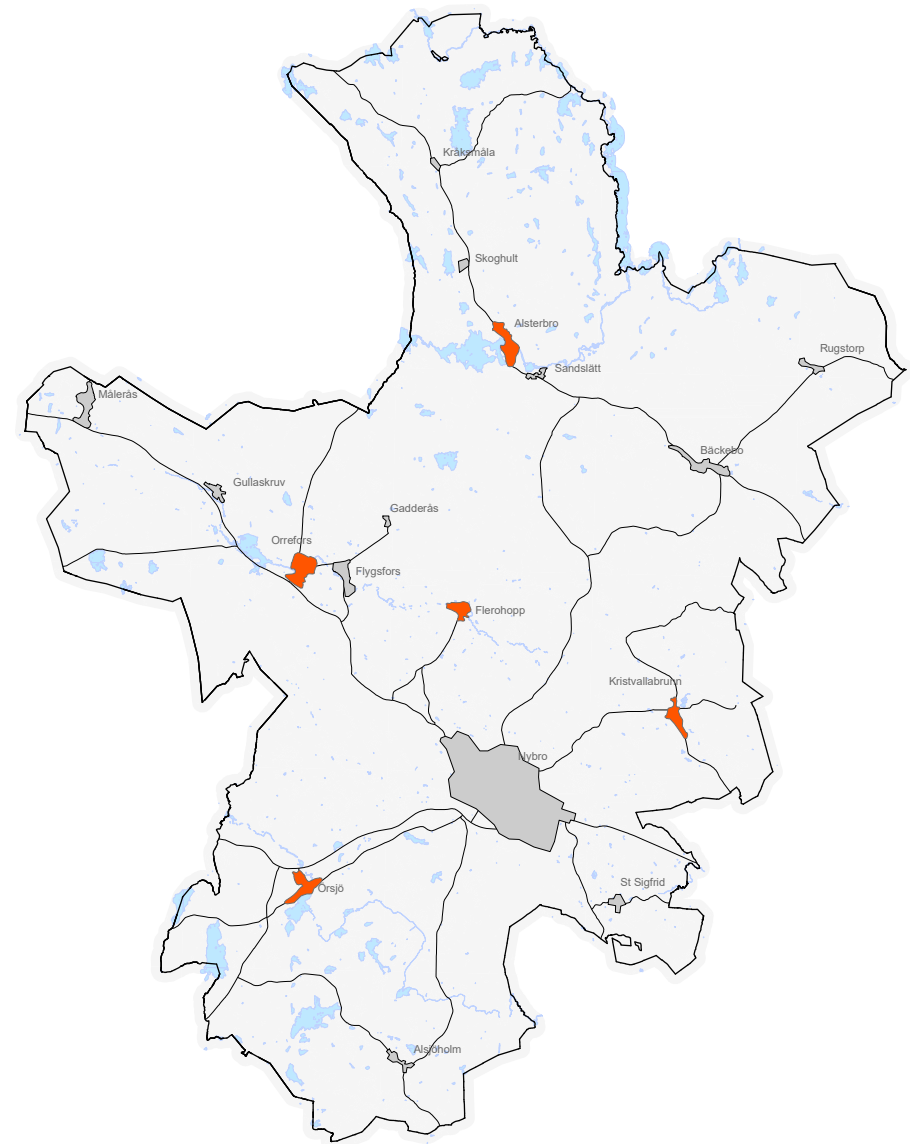
Inledning

BAKGRUND

Nybro kommun ska ta fram en ny kommunövergripande översiktsplan. Arbetet beräknas vara färdigt år 2025. För att få en klarare bild av förutsättningarna i kommunens orter och byar ska ortsanalyser tas fram. Dessa ska beskriva orternas historia, deras nuläge samt ge medskick inför framtiden. Ortsanalyserna ska behandla en mängd olika aspekter, till exempel service, statistik och trafik. Ortsanalyser tas fram för följande orter:

- Alsterbro
- Flerohopp
- Kristvallabrunn
- Orrefors
- Örsjö

Barnkonsekvensanalysen är en del av ortsanalyserna och belyser både barnperspektiv men även barnets eget perspektiv.

Figur 1. Karta över Nybro kommun.
Ortsanalyser kommer att tas fram för de rödmarkerade orterna.

SYFTE OCH MÅL

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att säkerställa att barns rättigheter finns med i beslutsfattandet inom en verksamhet. Barn har också rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Ett sätt att planera för hållbara samhällen är att identifiera risker ur ett barnperspektiv. För att kunna identifiera risker, behöver även styrkor och värden för barn identifieras.

STYRDOKUMENT

FN:s Barnkonvention.

Att göra en barnkonsekvensanalys är ett sätt att säkerställa att FN:s barnkonvention följs. Barnkonventionen är lag i Sverige sedan 2020. Av konventionens 54 artiklar kan sex av artiklarna ses som särskilt relevanta för en barnkonsekvensanalys. Det är således dessa som har legat till grund för denna rapport.

2. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.
3. Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.
6. Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
12. Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.
23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.
31. Barn har rätt till lek, vila och fritid.

Figur 2. Barnkonventionen

Figur 3. Definitioner av FN:s 17 globala mål.

Globala målen

FN:s 17 globala mål (Agenda 2030) är en universell agenda som inrymmer mål för en hållbar utveckling. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet, social, ekonomisk och ekologisk. Dessa mål är övergripande i vårt arbete, och tillsammans med barnkonventionen skapar de en god grund för att planera för ett hållbart samhälle ur ett barnperspektiv.

Kommunala styrdokument

Nybro kommun har tagit fram ett hållbarhetsprogram (2018), där ett av fem områden är ”God miljö för barn och unga”. Till det området kopplas flera strategier, varav ”möjlighet att påverka”, ”utvecklande fritid och fysisk miljö”, ”jämlig uppväxt” och ”trygghet och hälsa” har påverkan på barnens perspektiv.

GENOMFÖRANDE

Arbetet sker i olika steg och grundar sig på Nybro kommuns upplägg för integrerad barnkonsekvensanalys. Genom att involvera och föra en dialog med de barn som i dagsläget använder platsen, analyseras och kartläggs hur området ser ut idag, både ur ett barnperspektiv och ur barnens eget perspektiv. Samtidigt som barnens eget perspektiv lyfts fram, genomförs även en analys utifrån ett barnperspektiv.

Urval av barn och övriga deltagare i dialogen

Rapporten har tagits fram i samverkan mellan flera aktörer, styrdokument och projektspecifika förutsättningar. Barnkonsekvensanalysen kan ses som en sammanbindande länk mellan samtliga där uppdraget är att analysera, förstå och förmedla alla olika delar och aktörers aspekter.

Dialogen fokuserar på de barn som går i skolorna i orterna. I de valda orterna har samhällsbyggnadsförvaltningen under hösten 2022 och internt 2022/2023 hållit i workshoppar med mellanstadieelever. Under workshopparna har frågeställningar lyfts som fokuserat på nuläge men även framtiden. Under rubriken ”Platsanalys ur barnets eget perspektiv” redovisas de synpunkter som barnen framförde.

METODIK

Under arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Nybro stad, togs en social konsekvensanalys med barnkonsekvensanalys fram (år 2021). Med utgångspunkt i den har en modell arbetats fram som ska kunna fungera för mindre orter där förutsättningar för kollektivtrafik, gång- och cykelbanor och målpunkter ser annorlunda än i Nybro stad.

I figur 4 presenteras en lista på de aspekter som bedömts relevanta att undersöka utifrån orternas förutsättningar, samt en förklaring till vad de inkluderar och varför de är viktiga ur ett barnperspektiv.

MÅLPUNKTER & MÖTESPLATSER

- Närhet, tillgänglighet och barriärer
- Säkerhet och trygghet
- Identitet, landmärken och utblickar

Figur 4. Relevanta aspekter att undersöka i en barnkonsekvensanalys.

Målpunkter och mötesplatser

Exempel på målpunkter och mötesplatser:

- Skola, förskola och fritidshem
- Natur och idrott
- Kultur
- Kyrka
- Lekplats

Orterna i Nybro kommun varierar i storlek och har olika förutsättningar. Det är därför svårt att definiera hur en bra mötesplats är eller skulle kunna vara. Ett viktigt redskap för att barn och unga ska lära sig att samarbeta, samspela och utvecklas är leken. Det behöver därför finnas plats för leken i ett samhälle. Det handlar om platser som är tillgängliga, trygga och gratis. Vissa platser är det heller inte självklart att en vuxen ska vara med. Exempel på platser är lekplatser, platser för kultur, idrott eller att människor på andra sett kan träffas eller se varandra. Genom att undersöka kvaliteten och utbudet av de befintliga mötesplatserna kan utvecklingsbehovet framöver tydliggöras. En väl genomtänkt och unik mötesplats kan bidra till sammanhållningen i orten, stärka känslan av stolthet hos de boende och i sig bidra till trygghet, om den lockar människor att ta sig dit.

Närhet, tillgänglighet och barriärer

Barn och unga behöver självständigt kunna ta sig till platser för lek, lärande och rekreation, utan att begränsas av ogenomträngliga barriärer. I Nybro kommun är de faktiska avstånden små. Men orterna har ofta vuxit fram längs större vägar där bilen varit det prioriterade färdmedlet. Det har lett till att det kan saknas alternativa sätt att ta sig fram. När orterna brer ut sig längs vägens sträckning skapas också avstånd, både fysiska och mentala. En upplevelse av närhet och tillgänglighet har också betydelse. Känns det enkelt att ta sig till en plats, kan tillgängligheten upplevas som god. Men om det känns svårt, till exempel om något är i vägen eller hindrar, kan tillgängligheten upplevas vara sämre. Närheten kan också analyseras utifrån tillgång till kommunikationer: Är det lätt att ta sig mellan orterna?

Säkerhet och trygghet

Säkerhet och trygghet för barn handlar om trafikutformningar och hastigheter för fordon. I den mindre orten finns generellt större möjlighet för barn och unga att själva vistas utomhus än det finns i större städer. Anledningen är att det är närmare till skog och grönområden, samt att mängden biltrafik är mindre. Barn leker hela tiden och har inte samma möjligheter som vuxna till att förutse konsekvenser av sina handlingar. Det gör att säkra trafikutformningar blir extra viktigt ur ett barnperspektiv.

En annan viktig aspekt är prioriteringar av färdmedel och belysning, men också synbarhet och överblickbarhet som påverkar den upplevda tryggheten. Skadegörelse, skräp och ödehus är något som drar ner den upplevda tryggheten.

Bild 1. Vy från korsningen Brödravägen/Centralvägen med Örsjökyrkans torn i blickfång.

Identitet, landmärken och utblickar

Nybro kommun har inte en identitet, utan flera. Dessa identiteter utvecklas hela tiden med de människor som bor och verkar i kommunen. Exempel på delar av identiteten är Glasriket och närhet till naturen, men det finns också lokala identiteter, kopplade till en specifik ort eller plats. Kulturmiljöer som är tillgängliga, omhändertagna och skyltade är en viktig del av identiteten, för att kunna ta del av den historia som finns på platsen.

Även landmärken som kyrkor, vattendrag och industribyggnader utgör en del av identiteten. Genom att ställa frågor som "Vad kännetecknar orten/bygden?" och "Hur syns det?" kan svar ges på lokala identiteter. Att känna tillhörighet och stolthet över den plats man lever på är viktigt för tryggheten och hur man trivs. För att göra det behöver bebyggelsen och det som finns däremellan, som till exempel mötesplatser, vara underhållna, hela och städade.

Barnkonsekvensanalys ÖRSJÖ

INLEDNING

Örsjö ligger en mil sydväst om Nybro, med en befolkning på 382 invånare år 2022. Orten är belägen vid en större sjö, Örsjösjön och landskapet präglas av ett lapptäcke med jordbruksmark och produktionsskog.

PLATSANALYS UR ETT BARNPERSPEKTIV

Örsjö omges av ett öppet odlingslandskap. I samhället finns spår av tidigare serviceutbud, men idag finns ingen kommersiell service kvar.

Bild 2. Skola och förskola i Örsjö.

Mötesplatser och målpunkter

Identifierade mötesplatser och målpunkter:

- Skolan, F-6-skola som ligger i utkanten av samhället
- Badplats/utegym/idrottsplats
- Lekplats norr om tågspåret
- Kyrkan
- Stationen
- Bygdegård som används vid fester, föreningsliv etc.

Den fristående lekplatsen är relativt sparsmakad. Lekredskap saknar sammanhang eller övrig sammanhängande gestaltning.

Bild 3. Krösätåget på kust- till kustbanan.

Identitet, landmärken och utblickar

Upplevelsen av kyrkan i samhället är ständigt närvarande då den syns från flera gator och vyer. Även jordbrukslandskapet är en del av Örsjös identitet. Historiskt har Örsjö varit en jordbruksbygd med hamlade träd och stenrösen. Det har även funnits lokal tillverkningsindustri i orten. Huvudgatan från riksväg 25 har tidigare varit en centrumgata med många servicefunktioner och affärsverksamheter.

Närhet, tillgänglighet och barriärer

Gång- och cykelväg finns bara en kort bit vid stationen. I övrigt får fotgängare och cyklister färdas på bilvägar. Det finns mindre stigar mellan samlingspunkter men en del är igenvuxna. Parkering finns vid både stationens perrong och vid det tidigare stationsläget som nu är en återvinningscentral. På enstaka platser längs med järnvägen finns informella övergångar där järnvägen korsas illegalt.

Örsjö är anpassat efter bilen, både vad gäller inom orten och när det kommer till att ta sig utanför Örsjö. Även om tåg och buss finns är det lång tid mellan avgångar, något som kräver mycket privat anpassning av tider för att passa mot kollektivtrafiken.

Säkerhet och trygghet

Hastigheten är begränsad till 40 km/h inom tätorten. Vägen från riksväg 25 och över järnvägen är statlig och används som omledningsväg. Det finns ett ytterst litet utrymme för oskyddade trafikanter vid vägen.

Omledning kan leda till höga hastigheter på gamla Växjövägen. Utöver Växjövägen och Orrabäcksvägen är det lite genomfartstrafik.

PLATSANALYS UR BARNETS EGET PERSPEKTIV

Barnens synpunkter om nuläget i orten

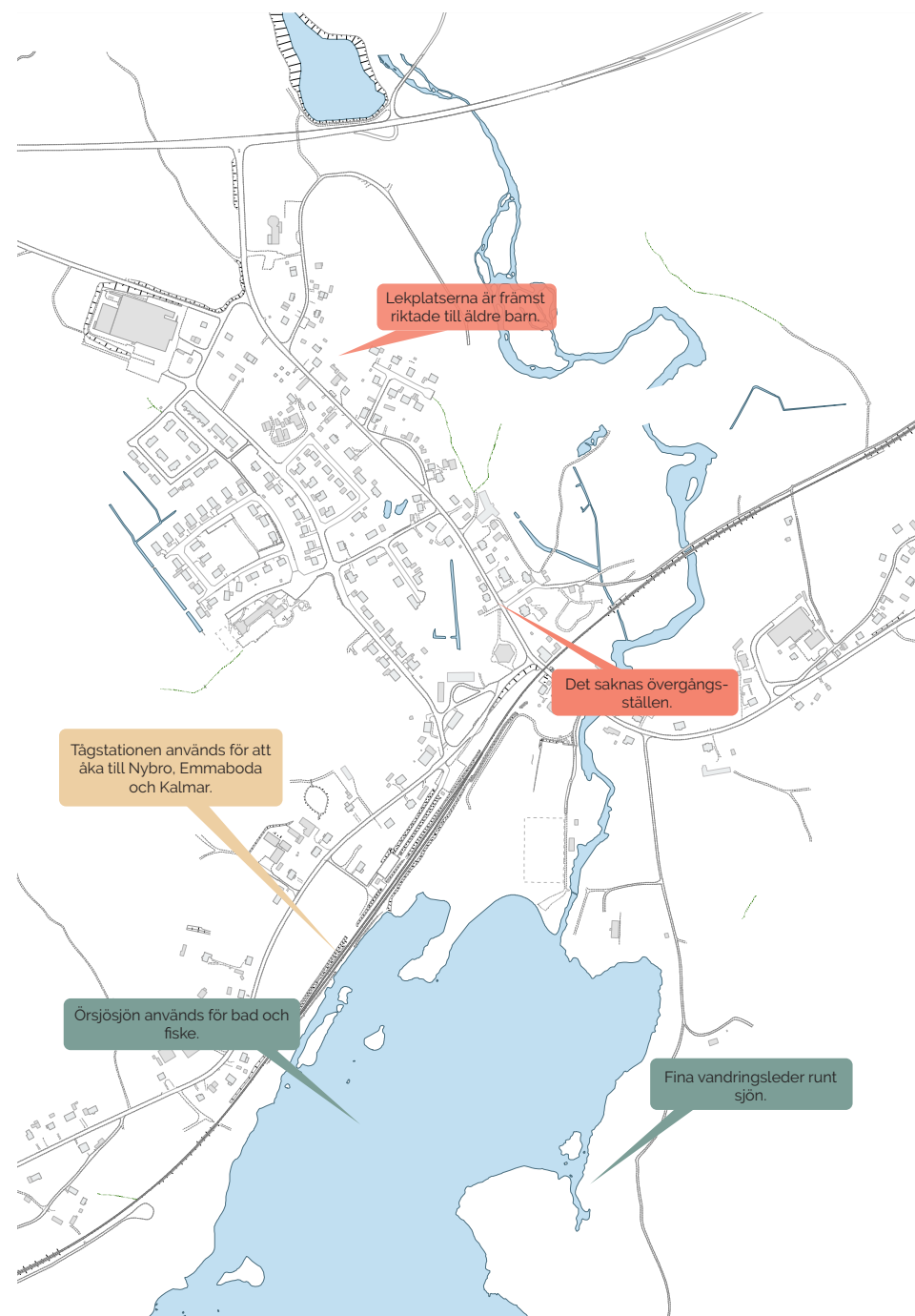
- Det är generellt lätt för de som bor i Örsjö att ta sig till och från skolan. Lekplatserna är förhållandevis tråkiga för barn i deras ålder då de främst riktar sig till yngre barn.
- På fritiden är det vanligt att vara vid skolgården och det närliggande skogsområdet där man kan bygga kojor. Området vid elljusspåret besöks också och i skogen som omges av elljusspåret kan man också bygga kojor. Vintertid är pulkabacken Åsabacken populär att besöka, som ligger öster om Växjövägen.
- Det är vanligt att gå och cykla runt i Örsjö, ibland även längre ut på vägarna som går till och från samhället.
- Sommartid fiskar man eller badar i Örsjösjön. Några tycker att sjön är sunkig. Vissa vandrar med familjen runt sjön. Vid idrottsplatsen kan man vara och sitta ner med sina vänner, eller spela fotboll och kasta discgolf. Det finns även en padelhall som besöks.
- Det upplevs som att bilarna kör fort på vägarna genom Örsjö. Bron över järnvägen upplevs som läskig. Inga övergångsställen finns.
- Några tycker att tågen går tillräckligt ofta, andra tycker att de kunde gå oftare. Eleverna får själva åka till Nybro, Emmaboda och Kalmar.

"På fritiden är vi på skolgården."

"Bilarna kör fort i Örsjö."

"På idrottsplatsen kan man hänga med kompisar."

"Vi cyklar ofta runt i Örsjö, ibland cyklar vi på vägarna som går ut."

Figur 4. Karta över Örsjö samhälle.

Barnens synpunkter om framtiden i orten

- En mindre affär där det går att köpa godis eller ett paket mjölk önskas.
- Önskemål om klättrvägg till lekplatserna, som lekparken vid gamla vattentornet i Kalmar. Det önskas även en större skolskog och en ishall i Örsjö. En camping skulle vara bra här. Sjön kunde få aktiviteter som trambåtar.

Sammanfattande kommentarer

- En mindre livsmedelsbutik är något som efterfrågas i orten. Örsjö är den befolkningsmässigt största tätorten i Nybro kommun som saknar denna typ av service.
- Järnvägen tillsammans med den smala bilbron över järnvägen innebär en stark uppdelning av tätorten vid mycket trafik.
- Unga använder inte lekplatserna så mycket, men är aktiva i skogs- och naturmiljöer med kojbyggen, pulkabackar och skolskogarna.
- Ungas självständiga rörlighet har gynnats av att tågen gör uppehåll i tätorten.
- Den självständiga rörligheten inom tätorten begränsas av att genomfartsvägarna genom samhället saknar dedikerade gång- och cykelytor. Trafiken är tidvis tung och vid omledning från riksväg 25 även hög.
- Örsjö saknar utmaningarna med förorenad mark som glasbruken lämnat efter sig i de övriga tätorterna.
- Örsjö ligger relativt isolerat från övriga småorter och tätorter i sydvästra delen av kommunen. Alsterbro har Bäckebo och Sandslätt, Orrefors har Flygsfors.

ATT UTREDA VIDARE

- Lekplatser på orten
- Trafiksäkra övergångar
- Utveckla de centrala målpunkterna

NYBRO KOMMUN

Samhällsbyggnadsförvaltningen
Nybro Kommun, Dunderbergsgatan 2, 382 80 Nybro
0481-450 00 | kommun@nybro.se | nybro.se